

Päätös ympäristönsuojelulain (527/2014) 136 §:n mukaisen pilaantuneen maaperän puhdistamista koskevan ilmoituksen johdosta.

Ilmoituksen tekijä

Pirkanmaan ELY-keskus (JASKA-hanke)
Ympäristö ja luonnonvarat –vastuualue
Keskitetyt ympäristöpalvelut –yksikkö
Yhteyshenkilö:
Sanna Pyysing
puh. 0295 036 046.

Kiinteistön sijainti ja käyttötarkoitus

Kunnostettava kohde sijaitsee Kuhmossa osoitteessa Niemiskyläntie 1050 ja kiinteistöillä 290-407-7-5. Kiinteistö on vapaa-ajan asuinkäytössä.

Kuva 1. Kunnostettava kohdekiinteistö sinisellä.

Kiinteistön omistaja

Kiinteistöt on yksityishenkilöiden omistuksessa.

Vireilletuloperuste ja vireilletuloaika

Ympäristönsuojelulaki (527/2014) 136 §.

Pirkanmaan ELY-keskuksen ilmoitus on tullut vireille 15.11.2021 Kainuun ELY-keskuksessa. Kunnostuskohde sijaitsee Kainuun ELY-keskuksen toimialueella, joka siten ratkaisee asian.

Maaperä-, pohja- ja pintavesiolosuhteet

Ilmoituksen liitteenä olevan Ramboll Finland Oy:n 11.7.2016 laatiman raportin mukaan kiinteistön maaperä on pääosin hiekkaa, moreenia ja silttiä. Kalliopinnan taso ei ole tiedossa. Maksimisaan 4 metrin syvyyteen toteutetuissa näytekairauksissa ei havaittu kalliopintaa.

Kohde ei sijaitse luokitellulla pohjavesialueella. Lähin pohjavesialue (Särkkäpalo) sijaitsee kohteesta noin 1,8 kilometrin päässä etelässä. Ramboll Finland Oy:n laatiman raportin mukaan kiinteistön talousvesi tulee päärakennuksen eteläpuolella sijaitsevasta rengaskaivosta, joka ei ole ollut käytössä pitkään aikaan. Maaston muotojen ja kohdekäynnin yhteydessä tehtyjen havaintojen perusteella arvioituna pohjaveden virtaussuunta on kohdekiinteistöllä etelää kohti Niemisjärveä ja Niemiskyläntien pohjoispuolella pohjoiseen kohti suoaluetta.

Lähin vesistö (Niemisjärvi) sijaitsee kohteesta 50 metrin etäisyydellä etelässä.

Alueella tehdyt maaperä- ja pohjavesitutkimukset

Maaperä

Ilmoituksen liitteenä olevassa Ramboll Finland Oy:n laatimassa maaperän pilaantuneisuuden tutkimusraportissa todetaan, että Ramboll Finland Oy teki pilaantuneisuuden perustutkimukseen liittyvät maastotyöt 14.6.2016.

Kohteen tutkimuksissa suoritettiin maanäytteenotto keskiraskaalla vaunuporakoneella 14 pisteestä. Näytteet otettiin yhden metrin kokoomanäytteinä. Näytteenotto ulotettiin 3,0-4,0 metrin syvyyteen maanpinnasta. Kaikista näytteistä tehtiin aistinvaraiset havainnot. 20 näytteestä määritettiin hiilivetyjen kokonaispitoisuus PetroFLAG-kenttäanalyysien. Neljä näytettä tutkittiin laboratorioissa.

PetroFLAG-kenttäanalyysien suurin kokonaishiilivetyypitoisuus (3 744 mg/kg) todettiin näytteessä NP14/ 2,0-3,0. Näytteestä tehdyssä laboratorioanalyysissä todettiin bensiinijakeiden (C₅-C₁₀) pitoisuus 180 mg/kg, keskiraskaiden öljyjakeiden (>C₁₀-C₂₁) pitoisuus 6 600 mg/kg ja raskaiden öljyjakeiden (>C₂₁-C₄₀) pitoisuus 190 mg/kg. Lisäksi alemman ja ylemmän ohjearvotason ylittäviä pitoisuuksia todettiin näytteissä NP9/0-1,0 (>C₁₀-C₂₁; 1700 mg/kg), NP10/0-1,0 (>C₁₀-C₂₁; 2000 mg/kg), NP14/3,0-4,0 (>C₁₀-C₂₁; 1300 mg/kg).

Pohjavesi

Kohteen talousvesikaivosta otetussa vesinäytteessä VN1 kaikkien analysoitujen yhdisteiden pitoisuudet alittivat laboratorioanalyysimenetelmien määrittämissä raja-arvoissa. Vesinäyte otettiin kohdekiinteistön rengaskaivosta.

Pilaantuneisuuden ja puhdistustarpeen arviointi

Puhdistustarpeen arvioinnin lähtökohdat

Alueen maaperän pilaantuneisuus ja puhdistustarve on arvioitu VNa 214/2007 mukaisesti käyttämällä öljyhiilivetyjen alempia ohjearvoja, koska kohdekiinteistö on vapaa-ajan asuinkäytössä ja kiinteistön pohjavettä käytetään talousvetenä.

Yleisesti ottaen kunnostuksen tavoitetaso viitearvoja käytettäessä määräytyy maaperän pilaantuneisuuden ja puhdistustarpeen arvioinnista annetun valtioneuvoston asetuksen nro 214/2007 mukaan. Asetuksen mukaan maaperää pidetään yleensä pilaantuneena teollisuus-, varasto- tai liikennealueella tai muulla vastaavalla alueella, jos yhden tai useamman aineen pitoisuus ylittää säädetyn ylempään ohjearvon. Maaperää pidetään yleensä pilaantuneena muulla kuin edellä tarkoitettulla alueella, jos yhden tai useamman aineen pitoisuus ylittää säädetyn alemman ohjearvon. Asuinalueilla käytetään yleisesti maaperän puhdistamisen tavoitetasona alempaa ohjearvoa. Öljyhiilivedyistä alempi ohjearvo on bensiinijakeilla (C₅-C₁₀) 100 mg/kg, keskitisleillä (>C₁₀-C₂₁) 300 mg/kg ja raskailla öljyjakeilla (>C₂₁-C₄₀) 600 mg/kg.

Selvitys pilaantumista aiheuttaneista tapahtumista

Maaperän pilaantuminen lienee aiheutunut polttoaineen varastoinnin ja myynnin yhteydessä maaperään päässeestä polttoaineesta. Polttoaineiden jakelutoimintaa on harjoitettu päivittäistavarakaupan yhteydessä. Kauppa- tai jakelutoiminta on tietävästi alkanut noin vuonna 1955 ja loppunut vuonna 1979.

Kohteessa jakelutoimintaa on harjoitettu kahdella eri alueella. Säiliö- ja jakelualue on sijainnut ensin kohdekiinteistön pohjoisrajalla päärakennuksen luoteispuolella. Myöhemmin jakelualue siirtyi Niemiskyläntien pohjoispuolelle. Kohteessa on myyty bensiiniä, valopetrolia ja polttoöljyä sekä teräketjuöljyä. Polttoaineita varastoitettiin ja jaeltiin maanpäällisistä säiliöistä ja tynnyreistä.

Maaperän puhdistustavoite ja puhdistussuunnitelma

Pilaantuneen maaperän laajuus

Massanvaihdolla puhdistettavan alueen ala on 30 m², pilaantuneiden maa-ainesten arvioitu määrä on 90 tonnia.

Puhdistussuunnitelma

Kohdekiinteistö (290-407-7-5) esitetään kunnostettavaksi VNa 214/2007 mukaisen alemman ohjearvotason alittavaan tasoon, koska kyseessä on vapaa-ajan asuinkäytössä oleva kiinteistö.

Pintamaakerroksen (0,0–1,0 m) osalta kohde esitetään puhdistettavan VNa 214/2007 mukaisen kynnsarvotason alittavaan tasoon. Mikäli pilaantuneisuuden todetaan ulottuvan Niemiskyläntien tiealueelle, esitetään tiealueella (290-895-1-9287) sovellettavan puhdistustavoitteena VNa 214/2007 mukaista ylempää ohjearvotasoa. Puhdistustoimenpiteitä ei uloteta ajorata-alueelle.

Selvitys työn valvonnasta

Pilaantuneiden maiden kunnostusta ohjaa ja valvoo ympäristötekniikan valvoja, jolla on riittävä kokemus pilaantuneen maaperän kunnostushankkeista.

Lausunnon antajat

ELY-keskus ei ole pyytänyt ilmoituksesta lausuntoja, mutta tiealueen pohjoispuolella olevan metsäkiinteistön omistajalle (290-407-39-37) on tiedotettu hankkeesta ja ilmoitettu mahdollisuudesta osallistua siihen siltä osin kuin pilaantuma ulottuu kiinteistön puolelle.

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen ratkaisu

Kainuun elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen ympäristö ja luonnonvarat –vastuualue on tarkastanut ilmoituksen ja hyväksyy siinä tarkoitetun alueen puhdistamisen ilmoituksen mukaisesti. Maaperän puhdistushankkeessa on noudatettava seuraavia määräyksiä:

1. Kunnostustavoitteet ovat valtioneuvoston maaperän pilaantuneisuuden ja puhdistustarpeen arvioinnista antaman asetuksen nro 214/2007 mukaiset öljyhiilivetyjen ja muiden haitta-ainesten alemmat ohjearvot. Tiealueen osalta puhdistustavoitteena ovat ylemmät ohjearvot. Puhdistustaso on varmennettava riittäväillä kenttä- ja laboratorionäytteillä. Vastuu niiden ottamisesta on kunnostuksen valvojalla. Näytteenotto ja kenttäanalyysit on tehtävä asiantuntevasti. Näytteenottajien tulee olla sertifioituja. Laboratorioon toimitettavien näytteiden analysoinnin tulee tapahtua viranomaisten hyväksymässä laboratoriossa.
2. Tiealueen osalta on hankittava alueen haltijan hyväksyntä kunnostustöille.
3. Poistettavat pilaantuneet maamassat, ja muut alueelta kunnostuksen vuoksi poistettavat jätteet on toimitettava käsiteltäväksi laitokseen, jonka ympäristöluvassa on hyväksytty kyseisen jätteen käsittely ja vastaanotto. Maa-ainesjätettä ja muita poistettavia jätteitä saa luovuttaa kuljetettavaksi sille, joka on merkitty jätehuoltorekisteriin, ja jolla on oikeus harjoittaa jätteen ammattimaista kuljetusta. Kuljettavan yrityksen nimi on ilmoitettava ELY-keskukselle ennen töiden aloittamista.
4. Pilaantuneiden maamassojen ja jätteiden kuljetus sekä kuormaus on järjestettävä siten, ettei siitä aiheudu ympäristön pilaantumisen vaaraa. Maamassojen pölyäminen on estettävä kuljetuksen aikana. Pilaantuneita maa-aineksia kuljetettaessa on kuorman mukana oltava siirtoasiakirja. Jätteen haltijan ja vastaanottajan on säilytettävä siirtoasiakirja tai sen jäljennös vähintään kolme vuotta.
5. Mikäli poistettavia massoja on tarve välivarastoida kiinteistöllä, on välivarastointipaikan maaperästä otettava varastoinnin päätyttyä jäännöspitoisuusnäytteet.
6. Kunnostustyölle on nimettävä valvoja. Kunnostustöiden valvoja vastaa siitä, että kunnostus toteutetaan ilmoituksen ja siitä annetun tämän päätöksen mukaisesti. Valvojan nimi ja yhteystiedot on ilmoitettava kirjallisesti Kainuun ELY-keskukselle ja Kuhmon kaupungin ympäristöviranhaltijalle. ELY-keskukselle tulee varata mahdollisuus kunnostustöiden tarkastamiseen sovittavana aikana.
7. Kunnostustyön aloittamisesta on ilmoitettava Kainuun ELY-keskukselle ja kunnan ympäristöviranhaltijalle. Ilmoitettaessa ELY-keskukselle on aloitusilmoitus lähetettävä kirjaamoon (kirjaamo.kainuu@ely-keskus.fi).
8. Kunnostustyön aikana tulee pitää työmaapöytäkirjaa, johon kirjataan tehdyt toimenpiteet ja kunnostuksen kannalta merkitykselliset tapahtumat. Pöytäkirjaa on säilytettävä vähintään kolme vuotta, ja se on pyynnöstä esitettävä valvovalle viranomaiselle.
9. Häiriötilanteissa ja muissa poikkeuksellisissa tilanteissa, joista aiheutuu tai uhkaa aiheutua tavanomaisesta poikkeavia päästöjä, on välittömästi ryhdyttävä toimenpiteisiin päästöjen ja

niistä aiheutuvien vahinkojen torjumiseksi. Kyseisistä tilanteista on ilmoitettava viipymättä Kainuun ELY-keskukselle ja kunnan ympäristöviranhaltijalle.

10. Kunnostustyöstä on laadittava loppuraportti, joka on toimitettava Kainuun ELY-keskukselle ja kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle kolmen kuukauden kuluessa töiden suorittamisesta ja viimeisten näytteiden ottamisesta. Loppuraportissa on esitettävä ainakin yhteenveto työmaapöytäkirjoista, tehdyistä kunnostustoimista ja kenttä- ja laboratoriotutkimusten tuloksista sekä esitettävä näytepisteiden sijainnit, toteutuneiden kaivantojen laajuus ja sijainti kartalla sekä selvitys poistettujen maa-ainesten ja jätteiden laadusta, määrästä ja toimituspaikasta.

Ratkaisun perustelut

Määräys 1

Valtioneuvoston maaperän pilaantuneisuuden ja puhdistustarpeen arvioinnista antaman asetuksen (214/2007) 4 §:ssä määritellään ohjearvotasot. 4 §:n 2 momentin mukaan teollisuus-, varasto- tai liikennealueilla taikka muilla vastaavilla alueilla sovelletaan ylempää ohjearvoa. Muilla alueilla maaperän puhdistamisessa sovelletaan alemmaa ohjearvoa. Tässä yksityishenkilöiden omistamalla kiinteistöllä edellytetään alemmaa ohjearvotasoa ympäristö- ja terveystarpeen poistamiseksi, koska kiinteistö on vapaa-ajan asuinkäytössä.

Kunnostustyön yhteydessä näytteenotolla selvitetään maaperän pilaantuneisuusaste. Laboratoriotutkimuksilla tarkistetaan kenttämittausten oikeellisuus. Ympäristön pilaantuneisuus tulee varmistaa, jotta puhdistettava alue saadaan rajattua. Näytteenottajien tulee olla sertifioituja näytteenoton laadun varmistamiseksi.

Määräys 2

Maaperän puhdistamisen hankkeella on oltava kiinteistönomistajan hyväksyntä. Tämä perustuu perustuslain 15 §:n mukaiseen omaisuuden suojaan.

Määräys 3

Pilaantumisen ehkäisemiseksi poistettavat maamassat ja alueella muut mahdollisesti olevat jätteet on perusteltua viedä sellaiseen käsittelypaikkaan, jolla on lupa ottaa vastaan ja käsitellä kyseisiä jätteitä. Jätteitä saa luovuttaa vain jätelain 29 §:n tarkoittamalle hyväksytylle jätteen vastaanottajalle. Jätteenkuljettajan tulee jätelain mukaan olla hyväksyttynä ELY-keskuksen ylläpitämään jätehuoltorekisteriin. Jätelain 5 §:ssä jätteellä tarkoitetaan ainetta tai esinettä, jonka sen haltija on poistanut tai aikoo poistaa käytöstä taikka on velvollinen poistamaan käytöstä.

Määräys 4

Pilaantuneiden massojen kuormauksesta ja kuljetuksesta on annettu määräyksiä, jotta kunnostustyöstä ei aiheudu ympäristön pilaantumisen vaaraa tai terveyshaittaa. Pilaantuneiden massojen pölyämistä tai haitta-aineiden huuhtoutumista ja näistä johtuvaa lisäpilaantumista kiinteistöllä estetään mm. oikeanlaisen kuljetuskaluston ja -reittien valinnalla.

Jätelain 121 § mukaan jätteen haltijan on laadittava siirtoasiakirja pilaantuneen maa-aineksen kuljetuksesta, kun sitä siirretään ja luovutetaan 29 §:ssä tarkoitetulle vastaanottajalle. Siir-

toasiakirjassa on oltava valvonnan ja seurannan kannalta tarpeelliset tiedot jätteen lajista, laadusta, määrästä, alkuperästä, toimituspaikasta, päivämääristä ja kuljettajasta. Siirtoasiakirjaa tai sen jäljennöstä on säilytettävä jätelain 121 §:n mukaan vähintään kolme vuotta.

Määräys 5

Määräys maamassojen välivarastointipaikan maaperänäytteiden ottamisesta on annettu pilaantumisen leviämisen estämiseksi.

Määräys 6

Valvojan nimeämisellä varmistetaan, että kunnostus toteutetaan asianmukaisesti ja laadukkaasti, ja että tiedonkulku työn aikana on sujuvaa. Tiedonkulun ja viranomaisvalvonnan varmistamiseksi mahdollisuus kunnostustöiden tarkistamiseen on tarpeen.

Määräys 7

Aloituseroitus on tarpeen puhdistustyön onnistuneen suorittamisen varmistamiseksi ja valvonnan toteuttamiseksi. Aloitusilmoitus tehdään puhdistustyötä valvovalle viranomaiselle. Myös kunnan ympäristöviranhaltijalle on syytä ilmoittaa puhdistustyön käynnistymisestä.

Määräys 8

Viranomaisvalvonta ja toiminnanharjoittajan vastuu edellyttävät kirjanpitoa ja raportointia. Kunnostushankkeen työvaiheiden huolellinen ja selkeä dokumentointi on tarpeellista työn onnistumisen lisäksi myös loppuraportin laatimiseksi.

Määräys 9

Ilmoitusvelvollisuus poikkeustilanteista on määrätty viranomaisten tiedon saannin varmistamiseksi, valvonnan toteuttamiseksi ja mahdollisten viranomaisohjeiden antamiseksi. Määräys toimenpiteisiin ryhtymisestä päästöjen torjumiseksi on annettu välittömän pilaantumisen ehkäisemiseksi ja haittojen minimoimiseksi.

Määräys 10

Loppuraportin perusteella arvioidaan kunnostuksen lopputuloksen hyväksyttävyyttä sekä mahdolliset jatkotoimenpiteet, kuten jälkiseurantarve. Loppuraportin laadun varmistamiseksi päätöksessä annetaan vähimmäisvaatimukset raportin sisällöstä. Tietojen kokoaminen loppuraporttiin helpottaa tiedonhakua, mikäli kohteen historiaan on myöhemmin tarvetta palata.

Sovelletut oikeusohjeet

Ympäristönsuojelulaki (527/2014) 16, 133, 136, 190, 191 ja 205 §

Ympäristönsuojeluasetus (713/2014) 24, 25, 26 §

Valtioneuvoston asetus maaperän pilaantuneisuuden ja puhdistustarpeen arvioinnista (214/2007)

Jätelaki (646/2011) 6, 8, 13, 15, 29, 121 ja 122 §

Perustuslaki (731/1999) 15 §

Valtioneuvoston asetus jätteistä (179/2012)

Valtioneuvoston asetus jätteistä (179/2012)

Valtion maksuperustelaki (150/1992)

Valtioneuvoston asetuksen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten, työ- ja elinkeinotoimistojen sekä kehittämis- ja hallintokeskuksen maksullisista suoritteista vuonna 2021 (1272/2020).
Valtioneuvoston asetus vesienhoidon järjestämisestä annetun asetuksen muuttamisesta (341/2009)

Valtioneuvoston asetus vesiympäristölle vaarallisista ja haitallisista aineista (1022/2006).

Käsittelymaksu ja sen määräytyminen

Käsittelymaksu on 330 euroa.

Päätöksen maksu määräytyy Valtioneuvoston asetuksen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten, työ- ja elinkeinotoimistojen sekä kehittämis- ja hallintokeskuksen maksullisista suoritteista vuonna 2021 (1272/2020) mukaisesti ilmoituksen käsittelyyn kuluneen ajan perusteella (6 tuntia x 55 euroa/tunti). Lasku lähetetään erikseen Valtion talous- ja henkilöstöhallinnon palvelukeskuksesta.

Valvonnan maksullisuus

Ympäristönsuojelulain 205 §:n mukaan ELY-keskus voi periä maksun valvontatoimista, jotka ovat tarpeen 136 §:n 2 momentissa tarkoitetun päätöksen noudattamisen varmistamiseksi. Maksun suuruus perustuu valtioneuvoston asetukseen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten, työ- ja elinkeinotoimistojen sekä kehittämis- ja hallintokeskuksen maksullisista suoritteista vuonna 2021 (1272/2020) ja sen liitteenä olevaan maksutaulukkoon.

Päätöksen voimassaolo

Tämä päätös on voimassa 31.12.2026 saakka.

Muutoksen haku

Tähän päätökseen saa hakea muutosta valittamalla Vaasan hallinto-oikeuteen. Valitusosoitus on liitteenä 1.

Päätöksestä tiedottaminen

Päätös (sähköpostitse)

Kiinteistönomistaja, jouko.kl (at) luukku.com

Kuhmon kaupunki

Suomen ympäristökeskus

Päätös on nähtävillä internetissä ympäristöhallinnon pilaantuneiden maa-alueiden kunnostus-päätökset –sivustolla.

Ilmoittaminen kunnan ilmoitustauluilla

Kainuun ELY-keskus kuuluttaa tästä päätöksestä Kuhmon kaupungin ilmoitustaululla. Kuulutus on nähtävillä myös internetissä Kainuun ELY-keskuksen sivuilla.

Lisätietoja päätöksestä

Ympäristöasiantuntija Tatu Turunen, puh. 0295 023 892.

Asiakirjan hyväksyntä

Ilmoituksesta annettavan päätöksen on ratkaissut ympäristövastuu -yksikön päällikkö Jari Pesonen ja esitellyt ympäristöasiantuntija Tatu Turunen, joka antaa asiasta lisätietoja. Merkintä sähköisestä hyväksymisestä on Uspa-asiahallintajärjestelmään tallennetun asiakirjan lopussa.

Liitteet

Liite 1. Valitusosoitus.

Valitusosoitus

Liite 1.

Valitusviranomainen

Kainuun elinkeino- liikenne- ja ympäristökeskuksen päätökseen saa hakea muutosta valittamalla **Vaasan hallinto-oikeudelta** kirjallisella valituksella, siten kuin oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetussa laissa (808/2019) tarkemmin säädetään.

Valitusaika

Valitus on tehtävä **30 päivän** kuluessa **päätöksen tiedoksisaannista**. Päätöksen tiedoksisaannin katsotaan tapahtuneen seitsemäntenä päivänä kuulutuksen julkaisemisajankohdasta. Valitusaikaa laskettaessa tiedoksisaantipäivää ei oteta lukuun. Jos valitusajan viimeinen päivä on pyhäpäivä, lauantai, itsenäisyyspäivä, vapunpäivä, jouluaatto tai juhannusaatto, valitusaika jatkuu vielä seuraavana arkipäivän. **Valitusaika päättyy 17.1.2022.**

Sisältö

Valituskirjelmässä, joka osoitetaan hallinto-oikeudelle, on ilmoitettava

- päätös, johon haetaan muutosta
- valittajan nimi ja yhteystiedot
- postiosoite ja mahdollinen muu osoite, johon oikeudenkäyntiin liittyvät asiakirjat voidaan lähettää,
- miltä kohdin päätökseen haetaan muutosta ja mitä muutoksia siihen vaaditaan tehtäväksi ja millä perustein (vaatimukset)
- mihin valitusoikeus perustuu, jos valituksen kohteena oleva päätös ei kohdistu valittajaan.

Jos valittajan puhevaltaa käyttää hänen laillinen edustajansa tai asiamiehensä, on tämän yhteystiedot ilmoitettava. Yhteystietojen muutoksesta on valituksen vireillä ollessa ilmoitettava viipymättä hallintotuomioistuimelle.

Liitteet

Valituskirjelmään on liitettävä

- valituksen kohteena oleva päätös valitusosoituksineen,
- selvitys siitä, milloin valittaja on saanut päätöksen tiedoksi, tai muu selvitys valitusajan alkamisajan kohdasta,
- asiakirjat, joihin valittaja vetoaa vaatimuksensa tueksi, jollei niitä ole jo aikaisemmin toimitettu viranomaiselle.

Asiamiehelle, jollei hän ole asianajaja tai julkinen oikeusavustaja, on liitettävä valitukseen valtakirja tai muulla luotettavalla tavalla osoitettava olevansa oikeutettu edustamaan päämiestä.

Toimittaminen

Valitus tehdään kirjallisesti. Valituskirjelmä on toimitettava valitusajan kuluessa:

Vaasan hallinto-oikeus

Korsholmanpuistikko 43

PL 204,

65101 Vaasa

Vaihde 029 56 42611, 029 56 42780 kirjaamo

Valituskirjelmän voi toimittaa henkilökohtaisesti tai asiamiehen tai lähetin välityksellä taikka lähettäjän omalla vastuulla postitse tai sähköisesti. Valituskirjelmän tulee olla valitusviranomaisella viimeistään valitusajan viimeisenä päivänä ennen viraston aukioloajan päättymistä. Valituksen voi tehdä myös hallinto- ja erityistuomioistuinten asiointipalvelussa osoitteessa [https://asiointi2.oikeus.fi/hallintotuomioistui-
met](https://asiointi2.oikeus.fi/hallintotuomioistui-
met).

Oikeudenkäyntimaksu

Valittajalta peritään asian käsittelystä Vaasan hallinto-oikeudessa oikeudenkäyntimaksu 260 euroa. Tuomioistuimaksulaissa on erikseen säädetty eräistä tapauksista, joissa maksua ei peritä.